

УДК [332.142.2:334.22](477)

Завадських Г. М.

hanna.zavadskykh@tsatu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-3240-3870

к.е.н., доц., доцент кафедри економіки і бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя

Васильченко О. О.

olena.vasylchenko@tsatu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-5420-2375

ст. викладач кафедри економіки і бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У ФОРМУВАННІ СТАЛОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті досліджено роль соціального підприємництва як інструменту регіонального розвитку України в умовах повномасштабної війни та післякризового відновлення. Дослідження аналізує виклики та потенціал соціального підприємництва в забезпеченні стійкості регіонів, акцентуючи на потребі його правового та інституційного визнання. Показано, що соціальні підприємства не лише створюють робочі місця для ветеранів, ВПО, людей з інвалідністю, а й сприяють соціальній інтеграції, підтримці вразливих груп та активізації місцевої економіки. Проаналізовано теоретичні підходи до визначення соціального підприємництва, охарактеризовано його структурні елементи, механізми реалізації та індикатори ефективності. Застосовано міждисциплінарний підхід, який включає аналіз наукових джерел, нормативної бази, практичних кейсів функціонування соціальних підприємств, а також елементи порівняльного аналізу та синтезу. Обґрунтовано роль соціального підприємництва як стратегії зміцнення локальної економіки в умовах війни, а також визначено його специфіку у регіональному вимірі з урахуванням актуального соціально-економічного контексту. Встановлено, що соціальні підприємства можуть ефективно виконувати функції, які традиційно належали державі, зокрема у сферах зайнятості, інтеграції вразливих груп, місцевого виробництва та надання соціальних послуг. Узагальнено сучасні виклики: безробіття, міграція, інфраструктурні втрати. Наведено приклади успішних ініціатив (WoodLuck, Urban Space 100, Beetroot Academy, Story Book), які демонструють соціальний та економічний ефект. Встановлено, що попри потенціал, розвиток соціального підприємництва стримують правова невизначеність, обмежене фінансування, брак освітніх програм і слабка інтеграція у стратегічне планування. Запропоновано рекомендації щодо нормативного визнання соціального підприємництва, створення державного фонду підтримки, його інтеграції в стратегії відновлення та посилення ролі на регіональному рівні. Зроблено висновок про ключове значення соціального підприємництва для зміцнення соціально-економічної стійкості українських громад.

Ключові слова: соціальне підприємництво, регіональний розвиток, післякризове відновлення, зайнятість, внутрішньо переміщені особи, інституційна підтримка.

Zavadskykh Hanna

hanna.zavadskykh@tsatu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-3240-3870
PhD, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Economics and Business, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University, Zaporizhzhia

Vasylchenko Olena

olena.vasylchenko@tsatu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-5420-2375
Senior Lecturer at the Department of Economics and Business, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University, Zaporizhzhia

THE ROLE OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN FORMING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT

Abstract. *The article explores the role of social entrepreneurship as a tool for regional development in Ukraine in the context of a full-scale war and post-crisis recovery. It has been shown that social enterprises not only create jobs for veterans, IDPs, and people with disabilities, but also contribute to social integration, support for vulnerable groups, and revitalization of the local economy. Theoretical approaches to defining social entrepreneurship are analyzed, its structural elements, implementation mechanisms, and efficiency indicators are characterized. An interdisciplinary approach was applied, which includes an analysis of scientific sources, regulatory framework, practical cases of the functioning of social enterprises, as well as elements of comparative analysis and synthesis. The role of social entrepreneurship as a strategy for strengthening the local economy in war conditions is substantiated, and its specifics in the regional dimension are determined, taking into account the current socio-economic context. It has been established that social enterprises can effectively perform functions that have traditionally belonged to the state, including in the areas of employment, integration of vulnerable groups, local production, and the provision of social services. The article summarizes current challenges: unemployment, migration, infrastructure losses. Examples of successful initiatives (WoodLuck, Urban Space 100, Beetroot Academy, Story Book) that demonstrate social and economic impact are given. It has been found that, despite its potential, the development of social entrepreneurship is hampered by legal uncertainty, limited funding, a lack of educational programs, and weak integration into strategic planning. Recommendations are proposed for the regulatory recognition of social entrepreneurship, the creation of a state support fund, its integration into recovery strategies, and a strengthening of its role at the regional level. The conclusion is made about the key importance of social entrepreneurship for strengthening the socio-economic sustainability of Ukrainian communities.*

Keywords: social entrepreneurship, regional development, post-crisis recovery, employment, internally displaced persons, institutional support.

JEL Classification: M13, O10, R13

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-47-7>

Постановка проблеми. У сучасних умовах повномасштабної війни, глибокої соціальної кризи та економічної нестабільності Україна зіткнулася з безпрецедентними викликами, які трансформують функціонування регіональних економік. Масове безробіття, внутрішня міграція, руйнація інфраструктури, зростання соціальної вразливості населення вимагають нових інструментів для збереження та активізації місцевого розвитку. Одним із таких інструментів, який поєднує підприємницький підхід з вирі-

шенням суспільно важливих завдань, виступає соціальне підприємництво. Попри зростаючу увагу до нього в академічному та практичному дискурсі, залишається недостатньо вивченим його реальний вплив на соціально-економічну стійкість регіонів, особливо в умовах війни. Актуальність проблеми посилюється також відсутністю чіткого правового статусу соціальних підприємств, обмеженістю фінансових ресурсів та слабкою інтеграцією у стратегічне планування на місцевому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз сучасної наукової літератури свідчить про те, що соціальне підприємництво в Україні розглядається як перспективний інструмент вирішення соціально-економічних проблем, зокрема на регіональному рівні, однак характер досліджень здебільшого залишається фрагментарним і теоретичним. Відповідно до результатів дослідження Ачкасової О., соціальні підприємства можуть ефективно долати проблему молодіжного безробіття, проте авторка зосереджується переважно на загальних характеристиках явища, не надаючи емпіричних доказів його впливу на місцеві економіки [1]. У публікаціях Грицишеної З. О. представлено глибокий аналіз міграційних процесів в умовах війни, при цьому тема участі соціального підприємництва в інтеграції внутрішньо переміщених осіб порушується в загальному контексті дослідження [2]. Каширнікова І. в своїх дослідженнях демонструє прагнення до узагальнення сучасного стану СП, однак брак територіальної деталізації обмежує їх прикладну значущість [5]. Як засвідчує аналіз роботи Ревка А., соціальне підприємництво має потенціал формування соціального капіталу [7]. В статті Нечепуренко М. акцент зроблено на важливих теоретичних аспектах, що створює підґрунтя для подальших емпіричних досліджень впливу на економіку громад [6]. Найповніше досліджено регіональний вимір у публікації Рудаченка О. О. та Коненка В. В., де соціальне підприємництво розглядається як елемент стратегій сталого розвитку громад із наведенням практичних прикладів [8]. У свою чергу, наукові праці Юрченка О. та Свириди О. ілюструють основні бар'єри, з якими стикаються соціальні підприємства в Україні [9].

Загалом здійснений аналіз наукових джерел дає підстави для висновку про необхідність розширення дослідницького фокусу в напрямі емпіричних і регіонально орієнтованих робіт, які б дозволили повніше оцінити роль соціального підприємництва в економічному відновленні України.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження ролі соціального підприємництва у зміцненні регіональної економіки України в умовах війни та післякризового відновлення. У межах поставленої мети проаналізовано наукові джерела щодо сутності та функцій СП, окреслено ключові бар'єри його розвитку, розглянуто приклади успішних іні-

ціатив на регіональному рівні та сформульовано практичні рекомендації для інтеграції соціального підприємництва в державну та місцеву політику сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальне підприємництво – це господарська діяльність, основною метою якої є досягнення суспільного блага, а не виключно отримання прибутку. Засновник соціального підприємництва як академічної дисципліни та галузі професійної діяльності, директор Центру розвитку соціального підприємництва при Університеті Дюка Грегорі Діз підкреслював, що визначальною рисою цієї сфери є пріоритет соціальних змін, які він трактував як прагнення до досягнення місії, орієнтованої на суспільний результат [12]. Визнаний фахівець у сфері стратегічного та соціального підприємництва А. Захра у своїх дослідженнях пропонує наступне трактування категорії «соціальне підприємництво»: «...Соціальне підприємництво охоплює діяльність та процеси, що здійснюються для виявлення, визначення та використання можливостей з метою збільшення суспільного багатства шляхом створення нових підприємств або управління існуючими організаціями інноваційним способом...» [14].

Соціальні підприємства реалізують свою місію через різні форми діяльності: продаж власної продукції, підтримку соціальних, культурних і спортивних проєктів, а також працевлаштування людей із вразливих верств населення [9]. У міжнародному контексті СП визначають як форму підприємництва, де прибуток частково або повністю реінвестується в соціальну місію. На відміну від традиційного бізнесу, діяльність соціальних підприємств базується на поєднанні економічної ефективності з досягненням соціального ефекту, що передбачає пріоритет суспільної користі над максимізацією прибутку. Така подвійна спрямованість зумовлює специфічну організаційну модель, у якій соціальна місія є визначальною, а прибуток використовується як засіб для її реалізації [3]. Застосування некомерційними організаціями інноваційних бізнес-моделей з метою генерації доходів та їх подальшого реінвестування в операційну діяльність або розвиток соціально значущих проєктів є ключовою ознакою, за якою можна виокремити соціально орієнтовані структури серед інших некомерційних організацій як учасників соціального підприємництва [6].

У зв'язку з цим постає потреба у чіткішому розумінні структурних елементів соціального підприємництва та механізмів їх реалізації в контексті регіонального розвитку.

В таблиці 1 узагальнено основні ознаки соціального підприємства, їх змістове наповнення, а також можливі індикатори для оцінювання ефективності відповідних підходів.

Після повномасштабного вторгнення рф в Україну спостерігається подальше загострення та структурне ускладнення соціально-економічних дисбалансів, які набули системного характеру та відзначаються стійкою, довготривалою динамікою:

– безробіття. Повномасштабна війна призвела до зупинки великої кількості підприємств, особливо у східних і південних регіонах, що спричинило масове скорочення робочих місць. Втрата економічної активності в прифронтових і тимчасово окупованих територіях залишила сотні тисяч людей без джерел доходу, що загострило проблему соціального захисту населення. Починаючи з початку повномасштабного вторгнення, офіційна державна статистика щодо рівня безробіття не оприлюднюється.

Альтернативні оцінки надає дослідницька агенція *Info Sapiens* [10], згідно з якими у квітні 2025 року рівень безробіття в Україні становив 12,1% і залишався стабільним порівняно з попереднім періодом. Один із напрямів подолання негативних тенденцій на ринку праці молоді – активне сприяння розвитку молодіжного соціального підприємництва.

Формуючи сприятливе середовище для виникнення, підтримки та втілення підприємницьких ініціатив молодих людей, можна створити передумови для зменшення рівня молодіжного безробіття або стимулювання наукових інновацій [1].

– міграція. Понад 5 мільйонів українців були змушені залишити свої домівки й стали внутрішньо переміщеними особами (ВПО), що створює серйозне навантаження на інфраструктуру та соціальні послуги приймаючих регіонів. Масова релокація людей змінила демографічний та економічний ландшафт окремих областей, поглибивши регіональні дисбаланси. За даними Міністерства соціальної політики, станом на початок січня 2024 року на обліку внутрішньо переміщених осіб в Україні перебуває 4 893 079 осіб, з яких 1 093 821 – діти [2].

– інфраструктурні втрати. Унаслідок бойових дій зруйновано або пошкоджено десятки тисяч об'єктів критичної, транспортної, соціальної та житлової інфраструктури, що значно ускладнює відновлення економічної діяльності. Відбудова вимагає колосальних ресурсів і часу, що посилює нерівність між постраждалими та відносно стабільними регіонами. З початку повномасштабного вторгнення рф загальна сума прямих збитків, завданих інфраструктурі України, досягла майже \$170 млрд (станом на листопад 2024-го). У порівнянні з початком 2024 року ця цифра зросла на \$12,6 млрд через нові ракетні атаки та бойові дії. Найбільших втрат зазнали

Таблиця 1

Ключові характеристики соціального підприємництва

Ознака	Характеристика	Механізми реалізації	Індикатори
Соціальна місія	Вирішення суспільно значущих проблем	Реалізація соціальних програм, надання послуг соціально вразливим групам, підтримка громадських ініціатив	Частка доходу, спрямованого на соціальні цілі; кількість підтриманих осіб або проєктів
Економічна сталість	Самофінансування, реінвестування прибутку	Платні послуги, товарне виробництво, диверсифікація джерел доходу, повторне інвестування прибутку	Позитивний грошовий потік; частка реінвестованого прибутку; рівень самозабезпечення
Інклюзивність	Робочі місця для вразливих категорій	Працевлаштування, стажування, навчальні програми, гнучкі умови праці	Частка працівників із вразливих груп; рівень зростання зайнятості в цільових категоріях
Локальний вплив	Вкорінення в громаду, соціальна згуртованість	Співпраця з місцевою владою, громадами, використання місцевих ресурсів	Рівень підтримки з боку громади; участь у місцевих проєктах

Джерело: сформовано авторами на основі [4, 13]

житловий фонд, транспортна інфраструктура та енергетика [11].

У контексті загострення викликів, спричинених повномасштабною війною, соціальні підприємства частково беруть на себе функції, що традиційно вважалися виключно обов'язком держави. Вони оперативно реагують на потреби громад у ситуації обмежених державних ресурсів і значного соціального навантаження, підтримуючи вразливі категорії населення, створюючи нові робочі місця та сприяючи залученню місцевої економіки до процесів відновлення.

Ключові переваги соціального підприємництва у посткризовому управлінні:

1. Оперативність у реагуванні – соціальні підприємства здатні швидко адаптуватися до змін у соціально-економічному середовищі, надаючи необхідну допомогу з урахуванням актуальних потреб населення.

2. Активізація місцевого людського потенціалу – залучення місцевих жителів до підприємницької діяльності сприяє підвищенню зайнятості, розвитку професійних навичок та утриманню кваліфікованих кадрів на місцях.

3. Посилення соціального капіталу – соціальні підприємства зміцнюють довіру та взаємодію між учасниками спільноти, формуючи стійкі зв'язки, засновані на співпраці та взаємопідтримці.

4. Самозабезпечення ресурсами – більшість соціальних підприємств покладаються на внутрішні можливості громади, використовуючи доступні людські, матеріальні та організаційні ресурси.

Природа соціального підприємництва та його роль у стимулюванні розвитку регіо-

нальної економіки полягає у формуванні та наданні громаді або окремим вразливим категоріям населення суспільно значущої пропозиції, реалізація якої дозволить вирішити конкретну соціальну проблему.

Потенційний вплив соціального підприємництва на регіональний розвиток стає особливо помітним через конкретні приклади успішних ініціатив, які вже діють в Україні. Ці підприємства не лише демонструють ефективність поєднання економічної діяльності з вирішенням соціальних проблем, а й формують нові моделі сталого розвитку [3].

Створення соціальних підприємств, що підтримують вразливі групи, розвивають громади, популяризують здоровий спосіб життя та екологічну відповідальність, сприяє не лише економічному зростанню, а й підвищенню добробуту населення [8].

Задля формування сприятливого середовища для соціальних підприємців через навчання, популяризацію, створення спільноти та адвокацію в березні 2018 року було створено socialbusiness.in.ua [13]. Ця платформа пропонує освітні матеріали, історії успіху, події, консультації та аналітику для тих, хто прагне вирішувати соціальні проблеми бізнес-методами.

WoodLuck (Львів <https://woodluck.org.ua/>). WoodLuck – соціальна столярна майстерня, що інтегрує у виробничий процес ветеранів війни та осіб після проходження реабілітації, надаючи їм гідну працю та підтримку в поверненні до цивільного життя. Завдяки налагодженому ринку збуту та моделі реінвестування прибутку в соціальні програми, підприємство не лише зміцнює локальну

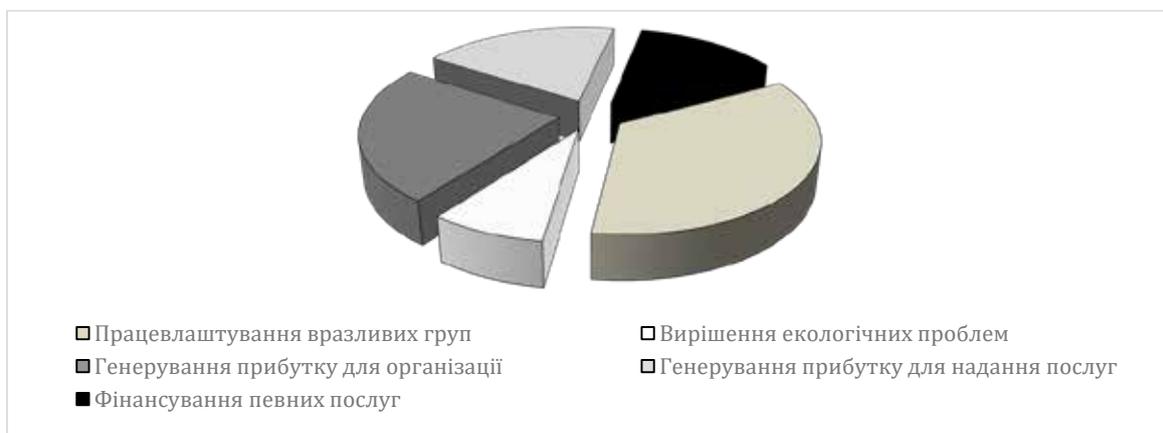

Рис. 1. Основні види діяльності соціальних підприємств України, %

Джерело: складено авторами на основі [4]

Потенційний вплив СП на регіональний розвиток

Сфера	Вплив
Зайнятість	Робота для ветеранів, жінок, людей з інвалідністю. Соціальні підприємства створюють нові робочі місця у секторах, де традиційна економіка виявляється неефективною або соціально байдужою.
Освіта	Перекваліфікація, розвиток soft-skills. СП забезпечують доступ до неформальної освіти та практичних навичок, що підвищує конкурентоспроможність населення.
Продовольча безпека	Локальні агроініціативи. Соціальні агропідприємства зміцнюють місцеву економіку, сприяючи продовольчій самодостатності громад в умовах логістичних обмежень.
Соціальні послуги	Підтримка вразливих груп, інклюзія. СП беруть участь у наданні соціальних послуг там, де держава не може оперативного реагувати на зростаючі потреби населення.

Джерело: складено авторами на основі [4, 13]

економіку Львова, але й створює сталі умови для професійної реабілітації вразливих груп населення.

Urban Space 100 (Івано-Франківськ <https://urbanspace.if.ua/uk/>). Urban Space 100 є унікальним прикладом громадського ресторану, який функціонує на принципах відкритого управління та соціального інвестування: 80% прибутку спрямовується на фінансування локальних громадських ініціатив. Підприємство формує нову економічну культуру у місті, поєднуючи бізнесову ефективність із демократичними принципами прийняття рішень та розвитком міського простору.

Beetroot Academy (Полтава <https://beetroot.academy/>). Beetroot Academy – ІТ-освітнє соціальне підприємство, яке забезпечує доступ до сучасної цифрової освіти для внутрішньо переміщених осіб та молоді, сприяючи їхній професійній мобільності. Діяльність академії підтримує формування ІТ-сектору в регіонах, відкриваючи нові перспективи для працевлаштування та диджиталізації економіки Полтавщини й інших областей.

Story Book (Дніпро <https://www.storybook.dp.ua/>). Story Book – креативне інклюзивне підприємство, що поєднує виробництво з елементами арт-терапії, освіти й соціального включення для осіб з інвалідністю та інших вразливих груп. Через навчальні та творчі проєкти воно розширює можливості працевлаштування, водночас сприяючи розвитку креативної економіки у Дніпрі та подоланню бар'єрів інклюзії.

У кризові періоди, зокрема в умовах повномасштабної війни, соціальні підприємства виконують стратегічно важливу функцію

стабілізації соціально-економічного середовища. Завдяки поєднанню підприємницьких підходів і соціального впливу, вони беруть на себе частину завдань, які традиційно належать державі, адаптуючи свої моделі до нових викликів.

Інтеграція ветеранів у економіку. Соціальні підприємства створюють ефективні платформи для професійної реінтеграції ветеранів, надаючи їм не лише робочі місця, а й середовище підтримки, де цінується їхній досвід та потенціал. Через навчальні програми, майстерні з ремесел, розвиток мікропідприємництва, ветерани отримують нові навички, можливість реалізації та гідного заробітку, що сприяє їхньому мирному поверненню до активного громадського життя.

Інклюзія переселенців (ВПО). Інтеграція внутрішньо переміщених осіб – один із найскладніших викликів у післякризовому суспільстві, і соціальні підприємства тут відіграють роль адаптивного мосту між переселенцями та громадами. Вони надають ВПО можливості для працевлаштування, професійної перепідготовки та соціалізації, знижуючи рівень напруги в громадах і сприяючи формуванню нових горизонтальних зв'язків між місцевими мешканцями та ВПО.

Відновлення виробництва через агросоціальні підприємства. В умовах порушених логістичних ланцюгів та ризиків для продовольчої безпеки, соціальні агропідприємства, зокрема локальні кооперативи, відіграють критичну роль у забезпеченні продовольчої самодостатності громад. Вони відновлюють дрібне сільськогосподарське виробництво, стимулюють зайнятість у сільській місце-

вості та сприяють сталому використанню земельних ресурсів навіть у прикордонних або постраждалих районах.

Зміцнення стійкості громад. Громади, в яких активно розвиваються соціальні підприємства, демонструють вищий рівень соціальної згуртованості, взаємодопомоги та психологічної стійкості [7]. Завдяки своїй соціальній місії СП знижують рівень ізоляції, особливо серед уразливих груп, активізують локальні ініціативи та сприяють формуванню довіри до спільних рішень, що є основою для довготривалого відновлення та розвитку.

Соціальне підприємництво в Україні, попри свій зростаючий потенціал, розвивається в умовах системних бар'єрів, які обмежують його вплив на соціально-економічне відновлення країни. Відсутність чіткого правового визнання цієї форми діяльності унеможлиблює доступ до спеціалізованих пільг і державної підтримки, ставлячи соціальні підприємства у нерівне становище порівняно з іншими учасниками економіки. У таких умовах їм складно залучати інвестиції або кредитні ресурси, оскільки моделі, що поєднують соціальну мету з економічною активністю, сприймаються фінансовими інституціями як менш прибуткові та ризиковані.

Цю проблему ускладнює й нестача освітніх програм, які б готували підприємців нового типу – з розумінням соціального впливу, навичками ефективного управління та здатністю до сталого розвитку. Водночас на місцевому рівні соціальні підприємства часто залишаються поза увагою влади та громад, що зумовлено низьким рівнем обізнаності про їхню роль і можливості. Таке поєднання правової невизначеності, фінансової уразливості, освітнього вакууму та слабкої підтримки на рівні громад створює середовище, у якому соціальне підприємництво змушене виживати, замість того щоб розгорнути свій повноцінний трансформаційний потенціал [5].

Для активізації розвитку соціального підприємництва в Україні та його ефективної інтеграції в економіку регіонів необхідне системне втручання на національному та місцевому рівнях. Насамперед уряд має прийняти закон, що закріпить правовий статус соціального підприємництва, визначить чіткі критерії діяльності, умови реєстрації та можливості отримання пільг. Це створить передбачуване правове поле та зміцнить довіру до сектора.

Одночасно слід ініціювати створення державного фонду підтримки соціальних підприємств, який забезпечуватиме доступ до грантів, мікрокредитування та інших фінансових інструментів, адаптованих до специфіки цього типу бізнесу. Соціальне підприємництво має бути інтегроване в національну стратегію післякризового відновлення, зокрема у сферах зайнятості, реабілітації ветеранів, інтеграції ВПО, розвитку креативного та аграрного секторів.

На регіональному рівні доцільно включити соціальні підприємства до стратегій соціально-економічного розвитку громад, визнаючи їхню здатність зміцнювати стійкість регіональної економіки та сприяти соціальній згуртованості. Для стимулювання ініціатив можна запровадити регулярні конкурси соціальних проєктів із фінансуванням з місцевих бюджетів, що активізує потенціал громадських організацій і малих підприємств.

Важливим доповненням стане популяризація успішних прикладів соціального підприємництва через інформаційні кампанії, локальні форуми та освітні програми, що сприятиме формуванню позитивного образу цього сектору як інноваційного та життєздатного інструменту розбудови регіонів.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Отже, можна зробити висновок, що соціальне підприємництво в умовах повномасштабної війни та глибокої соціально-економічної кризи в Україні постає не лише як форма економічної активності, а як інструмент відновлення і трансформації регіонального розвитку. Слід зазначити, що соціальні підприємства швидко адаптувалися до локальних потреб: створюють робочі місця для ветеранів, ВПО, людей з інвалідністю, надають освітні послуги, підтримують вразливі групи й розвивають місцеве виробництво. В умовах зруйнованої інфраструктури, високого безробіття (12,1% у квітні 2025 року) та понад 5 мільйонів ВПО, вони частково виконують функції держави, знижуючи соціальну напругу та активізуючи внутрішні ресурси громад. Водночас, подальший розвиток сектора стримується низкою бар'єрів, серед яких основними є наступні: відсутність правового статусу, обмежений доступ до фінансування, брак освітніх програм і слабка інституційна підтримка. З огляду на це, для реалізації потенціалу соціального підприємництва необхідне законодавче визна-

ння, створення спеціалізованого фонду, включення СП до стратегій відновлення та популяризація їхнього соціального й економічного впливу на регіони.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ачкасова О. Роль соціального підприємства у вирішенні проблеми молодіжного безробіття. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №4 (320). С. 394–398.

2. Грицишена З. О. Міграційні потоки українців внаслідок повномасштабної війни: погляди України та міжнародних організацій. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. №2 (108). С.128–138. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-2\(108\)-128-138](https://doi.org/10.26642/ema-2024-2(108)-128-138)

3. Завадських Г. М., Тебенко В. М. Інноваційний потенціал соціального підприємництва в контексті воєнного стану та сталого розвитку. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки)*. 2025. №2 (55). С. 131–140. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/19431>

4. Каменко І. С. Соціальне підприємництво в Україні: Економіко-правовий аналіз. Аналітичний звіт для проєкту «EU4YOUTH Розкриття потенціалу молодих соціальних підприємців в Молдові та Україні». 2022. URL: <https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publicationsLegal%20report.pdf>

5. Каширнікова І., Спіридонова К., Кірнос О. Соціальне підприємництво у сучасній Україні. *Економічний простір*. 2024. № 190. С.62–65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-11>

6. Нечепуренко М. Концепція соціального підприємництва в контексті вирішення суспільних проблем. *Економіка та суспільство*. 2023. №55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-114>

7. Ревко А. Роль соціального підприємництва у нагромадженні соціального капіталу та вирішенні проблем громади в умовах цифровізації економіки регіону. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-39>

8. Рудаченко О. О., Коненко В. В. Соціальне підприємництво як основа сталого розвитку територіальних громад. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 11. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-03-13>

9. Юрченко О., Свирида О. Соціальні підприємства в Україні: стан та проблеми розвитку. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 3 (03). С. 74–78.

10. Info Sapiens. Аналітична дослідницька агенція. URL: <https://www.sapiens.com.ua/>

11. KSE Institute. Прямі збитки інфраструктури України від війни сягнули \$170 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/pryami-zbitki-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-zrosli-do-170-mlrd-otsinka-kse-institute-standom-na-listopad-2024-roku/>

12. Dees J. G. The Meaning of “Social Entrepreneurship”. The Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership. 1998. URL: https://centers.fuqua.duke.edu/wpcontent/uploads/sites/7/2015/03/Article_Dees_MeaningofSocialEntrepreneurship_2001.pdf

13. Sotsialne pidpriemnytstvo v Ukraini. URL: <https://socialbusiness.in.ua/>

14. Zahra S. Globalization of social entrepreneurship opportunities. *Strategic Entrepreneurship Journal*. 2018. Vol. 2 (2). P. 113–117.

REFERENCES

1. Achkasova, O. (2023), “The role of social entrepreneurship in tackling youth unemployment”, *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 4 (320), pp. 394–398.

2. Hrytsyshena, Z. O. (2024), “Migration flows of Ukrainians as a result of the full-scale war: views of Ukraine and international organizations”, *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, no. 2 (108), pp. 128–138, DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-2\(108\)-128-138](https://doi.org/10.26642/ema-2024-2(108)-128-138)

3. Zavadskykh, H. M., Tebenko, V. M. (2025), “Innovative potential of social entrepreneurship in the context of martial law and sustainable development”, *Zbirnyk naukovykh prats TDAU (ekonomichni nauky)*, no. 2 (55), pp. 131–140, Available at: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/19431>

4. Kamenko, I. S. (2022), *Social entrepreneurship in Ukraine: Economic and legal analysis. Analytical report for the project “EU4YOUTH”*, EU Neighbours, Available at: <https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publicationsLegal%20report.pdf>

5. Kashyrynikova, I., Spiridonova, K., Kirnos, O. (2024), “Social entrepreneurship in modern Ukraine”, *Ekonomichniy prostir*, no. 190, pp. 62–65, DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-11>

6. Nechepurenko, M. (2023), “The concept of social entrepreneurship in the context of solving social problems”, *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 55, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-114>

7. Revko, A. (2022) “The role of social entrepreneurship in accumulating social capital and solving community problems in

the context of digitalization of the regional economy”, *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 45, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-39>

8. Rudachenko, O. O., Koneko, V. V. (2024), “Social entrepreneurship as the basis for sustainable development of territorial communities”, *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*, no. 11, DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-03-13>

9. Yurchenko, O., Svyryda, O. (2022), “Social enterprises in Ukraine: state and development problems”, *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, no. 3 (03), pp. 74–78.

10. Info Sapiens. (n.d.) Analytical research agency, Available at: <https://www.sapiens.com.ua/>

11. KSE Institute. (2024), *Direct losses to Ukraine’s infrastructure from the war reached \$170*

billion, Available at: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/pryami-zbitki-infrastrukturi-ukrayini-cherez-vyynu-zrosli-do-170-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-listopad-2024-roku/>

12. Dees, J. G. (1998), *The Meaning of “Social Entrepreneurship”*, The Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership, Available at: https://centers.fuqua.duke.edu/case/wpcontent/uploads/sites/7/2015/03/Article_Dees_MeaningofSocialEntrepreneurship_2001.pdf

13. Sotsialne pidpriemnytstvo v Ukraini. (n.d.), Available at: <https://socialbusiness.in.ua/>

14. Zahra, S. (2018), “Globalization of social entrepreneurship opportunities”, *Strategic Entrepreneurship Journal*, vol. 2 (2), pp. 113–117.

Стаття надійшла: 17.11.2025

Стаття прийнята: 04.12.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025